CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adrodd i:	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu
Dyddiad:	19 Medi 2018
Pwnc:	Diweddariad Archwilio Mewnol
Pennaeth Gwasanaeth:	Marc Jones, Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 01248 752601 MarcJones@ynysmon.gov.uk
Awdur yr Adroddiad:	Marion Pryor, Pennaeth Archwilio a Risg 01248 752611 MarionPryor@ynysmon.gov.uk
Natur a Rhesymau dros Adrodd: Mae'r adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth am waith a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor. Mae'n caniatáu i'r Pwyllgor fonitro cynnydd a pherfformiad y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ac mae'n rhoi crynodebau o adroddiadau Archwilio Mewnol fel y gall y Pwyllgor gael sicrwydd ynghylch gwasanaethau a meysydd corfforaethol eraill y Cyngor.	

1. Rhagarweiniad

1.1. Mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ar y sefyllfa fel yr oedd ar 31 Awst 2018 ynghylch:

- Adroddiadau Archwilio Mewnol a gyhoeddwyd ers 16 Gorffennaf 2018
- Gwaith dilyn i fyny a wnaed ar adroddiadau archwilio blaenorol
- Gweithredu y camau rheoli
- Y cynnydd a wnaed o ran cyflawni'r Cynllun Archwilio Mewnol Blynyddol ar gyfer 2018/19
- Adolygu Cylch Gorchwyl y Pwyllgor.

2. Argymhelliad

2.1. Bod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu yn nodi'r cynnydd diweddaraf a wnaed gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol o ran ei ddarpariaeth gwasanaeth, darparu sicrwydd, yr adolygiadau a gwblhawyd a pherfformiad ac effeithiolrwydd y gwasanaeth o ran gyrru gwelliant. Yn ogystal gofynnir i'r Pwyllgor benderfynu a oes angen sicrwydd pellach arno ynghylch adroddiadau archwilio.

Diweddariad Archwilio Mewnol

Medi 2018

Marion Pryor BA MA CMIIA CPFA
Pennaeth Archwilio a Risg

Adroddiadau Archwilio Mewnol a gyhoeddwyd yn ddiweddar

1. Mae'r rhan hon o'r adroddiad yn rhoi trosolwg o adroddiadau Archwilio Mewnol diweddar, gan gynnwys y Raddfa Sicrwydd gyffredinol a nifer y Materion / Risgiau a godir yng nghynllun gweithredu'r adroddiad.

2. Rydym wedi cwblhau **pedwar** adroddiad yn y cyfnod hwn a cheir crynodeb ohonynt isod:

Teitl	Lefel Sicrwydd	Catastroffig	Uchel	Cymedrol	Isel	Cyfanswm
Grant Gwella Addysg 2017/18	**Sylweddol**	0	0	0	0	0
Grant Datblygiad Disgyblion 2017/18	**Sylweddol**	0	0	0	0	0
Grant Gwisg Ysgol 2017/18	**Rhesymol**	0	0	0	3	3
Monitro Cytundebau Priffyrdd	**Sylweddol**	0	0	1	0	1

Grant Gwella Addysg 2017/18 – Tystysgrif Archwilio

Sicrwydd Sylweddol	Risgiau / Materion	
	0	**Catastroffig**
	0	**Uchel**
	0	**Cymedrol**
	0	**Isel**

3. O'r adolygiad o'r cofnodion grant, daethom i'r casgliad fod y Gwasanaeth Cyllid yn monitro'r gwariant a gafwyd mewn perthynas â'r grant ac o ganlyniad, roedd yr holl wariant a gofnodwyd mewn perthynas â'r grant hwn yn gymwys yn unol ag amodau a thelerau'r grant.

4. Roedd yr holl incwm a dderbyniwyd mewn perthynas â'r grant hwn wedi'i gyfrif amdano yn y cyfriflyfr cyffredinol. Llwyddodd y Gwasanaeth Cyllid i dynnu ffigyrau gwariant ar gyfer y grant hwn o'r cyfriflyfr ariannol, ac fe gafodd ei nodi'n gywir yng nghyfrifon yr Awdurdod.

5. Ni chafodd unrhyw risgiau eu nodi ar gyfer sylw'r rheolwyr.

6. Roedd modd felly i ni ddarparu **‘Sicrwydd Sylweddol’** bod y Gwasanaeth Cyllid yn cynnal rheoliadau a chofnodion digonol a chywir mewn perthynas â’r Grant Gwella Addysg ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2017 – 31 Mawrth 2018.

Grant Datblygiad Disgyblion 2017/18 – Tystysgrif Archwilio

	Risgiau / Materion	
Sicrwydd Sylweddol	**0**	**Catastroffig**
	0	**Uchel**
	0	**Cymedrol**
	0	**Isel**

7. Yn dilyn ein hadolygiad o reoliadau a chofnodion y grant, daethom i’r casgliad fod y gwariant a hawliwyd yn gymwys ac yn unol ag amodau a thelerau’r grant a’i fod wedi’i nodi’n deg yng nghyfrifon yr Awdurdod a bod yr hawliadau wedi eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru.

8. Ni chafodd unrhyw risgiau eu codi ar gyfer sylw’r rheolwyr.

9. Roedd modd felly i ni ddarparu **‘Sicrwydd Sylweddol’** bod y Gwasanaeth Cyllid yn cynnal rheoliadau a chofnodion digonol a chywir mewn perthynas â’r Grant Datblygiad Disgyblion ar gyfer y cyfnod 1 Ebrill 2017 – 31 Mawrth 2018.

Grant Gwisg Ysgol 2017/18 – Tystysgrif Archwilio

	Risgiau / Materion	
Sicrwydd Rhesymol	**0**	**Catastroffig**
	0	**Uchel**
	0	**Cymedrol**
	3	**Isel**

10. Yn dilyn ein hadolygiad o’r rheoliadau a chofnodion grant, daethom i’r casgliad nad oedd y rheoliadau a oedd yn eu lle yn ddigonol er mwyn sicrhau bod y gwariant a hawliwyd yn gymwys, yn fanwl gywir ac yn unol â’r amodau a thelerau a ddarparwyd. Fodd bynnag, ni achosodd y materion a gafodd eu hadnabod unrhyw gamgymeriadau sylweddol ac felly maent yn risg isel i’r Cyngor fel y nodir gan fatrics rheoli risg y Cyngor.

11. Fe wnaethom godi tri risg ar gyfer sylw’r rheolwyr. Fodd bynnag, fe ddylai rheolwyr fedru gweithredu’r camau angenrheidiol yn ddi-drafferth er mwyn gallu mynd i’r afael â’r risgiau hyn.

12. Rydym felly yn gallu darparu **‘Sicrwydd Rhesymol’** oherwydd nad oedd y camgymeriadau a gafodd eu darganfod yn sylweddol.

Monitro Cytundebau Priffyrdd

	Risgiau / Materion	
Sicrwydd Sylweddol	0	Catastroffig
	0	Uchel
	1	Cymedrol
	0	Isel

13. Mae gan yr Adain Briffyrdd broses gadarn yn ei lle ar gyfer monitro contractau; cynhelir cyfarfodydd rheolaidd gyda'r contractwr, caiff gwariant a pherfformiad eu monitro'n agos, caiff gwaith ei flaenoriaethu yn unol â'r Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd a chymerir i ystyriaeth hefyd y gyllideb ar gyfer y flwyddyn ganlynol wrth gynllunio'r rhaglen waith. Cytunir ar amrywiadau gyda'r contractwr er mae cyfleon i wella mynediad at y wybodaeth hon.

14. Ar hyn o bryd, nid yw'r gwasanaeth yn cadw cofrestr contractau. Mae cofrestr yn ddefnyddiol i fonitro dyddiadau tendro sydd ar y gorwel a sicrhau cydymffurfiaeth o safbwynt caffael ynghyd â darparu gwybodaeth y mae'n rhaid ei rhannu gyda'r Adain Caffael Gorfforaethol ar gyfer ei chynnwys yn y gofrestr gontractau gorfforaethol. O ganlyniad, mae'r wybodaeth sydd wedi ei chynnwys ar hyn o bryd yn y gofrestr gontractau gorfforaethol yn hen ac yn anghywir. Gall cofrestr fod o gymorth hefyd i sicrhau bod yr holl gontractau'n cydymffurfio gyda rhai mesurau penodol megis GDPR a diogelu, ble mae hynny'n berthnasol.

15. Fodd bynnag, rydym wedi dod i'r casgliad bod rheolaethau effeithiol yn eu lle ar y cyfan i fonitro contractau cynnal a chadw priffyrdd ac o'r herwydd gallwn roddi **'Sicrwydd Sylweddol'** bod y trefniadau ar gyfer llywodraethiant, rheoli risg a rheolaeth fewnol yn dda.

Dilyn i Fyny Adroddiadau Archwilio Mewnol Blaenorol

16. Trefnwyd bod **chwe** adroddiad â graddfa **‘Sicrwydd Cyfyngedig’** yn cael eu dilyn i fyny. Mae manylion y Materion/Risgiau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad Materion Archwilio Mewnol/Risgiau sy’n weddill’ a gyflwynwyd i’r cyfarfod hwn ar wahân. Mae **pedwar** adolygiad dilyn i fyny ar y gweill ar hyn o bryd:

Teitl yr Archwiliad	Rheswm dros yr Adolygiad	Dyddiad dilyn i fyny	Lefel Sicrwydd	Catastroffig	Uchel	Canolig	Isel	Cyfanswm
Dyledwyr Amrywiol	Dilyn i fyny am y tro cyntaf	Gorff-18	Cyfyngedig	0	7	9	3	19
Gorchmynion Llys Gofal plant o dan yr Amlinelliad Cyfraith Cyhoeddus	Dilyn i fyny am yr ail dro	Gorff-18	Cyfyngedig	1	3	3	1	8
Fframwaith Caffael Corfforaethol	Dilyn i fyny am yr ail dro	Gorff-18	Cyfyngedig	1	1	9	1	12
Paratoadau’r Cyngor ar gyfer GDPR	Dilyn i fyny am y tro cyntaf	Awst-18	Cyfyngedig	0	6	1	1	8
Cydymffurfio â Safon Diogelwch Data y Diwydiant Cardiau Talu	Dilyn i fyny am yr ail dro	Hydref-18	Cyfyngedig	0	6	4	1	11
Rheoli Systemau – Mynediad Rhesymegol a Gwahanu Dyletswyddau	Dilyn i fyny am y trydydd tro	Rhag-18	Cyfyngedig	0	3	2	0	5

Camau Gweithredu gan Reolwyr

17. Mae adroddiad manwl o'r holl argymhellion sy'n weddill a'r holl Faterion/Risgiau wedi ei gynnwys ar wahân i'r cyfarfod hwn.

Cynnydd o ran cyflanwi'r Cynllun Gweithredu Archwilio Mewnol 2018/19

18. Mae'r Cynllun presennol ynghlwm yn Atodiad A. Bu'r cynnydd yn araf o ganlyniad i ddwy swydd wag ac absenoldeb salwch tymor hir. Fodd bynnag, mae dau Uwch Archwiliwr Mewnol bellach wedi dechrau yn eu swyddi ac maent wrthi'n gwneud eu hyfforddiant cynefino ar hyn o bryd. Am y tro cyntaf ers Awst 2017, mae gennym bellach y nifer cywir o staff.

19. Yn ogystal ag ymgymryd â gwaith dilyn i fyny, mae gwaith ar y gweill mewn **dau** maes:

- Adolygiad Thematig Ysgolion Cynradd – Casglu Incwm
- Sipsiwn a Theithwyr (Gofynion Deddf Tai (Cymru) 2014)

20. Rydym hefyd yn ymwneud â dau ymchwiliad parhaus a'r gwaith o symud y cofrestri risg i'r feddalwedd Rheoli Risg newydd yn ogystal â gweithio gyda gwasanaethau er mwyn ystyried sicrwydd ansawdd eu risgiau.

Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu

21. Mae'r cylch gorchwyl wedi ei adolygu'n gyfan gwbl yn dilyn cyhoeddiad canllawiau newydd CIPFA[1] ar bwyllgorau archwilio ac fe'i gyflwynir ar wahân ar gyfer cymeradwyaeth y cyfarfod hwn o'r pwyllgor.

[1] *'Pwyllgorau Archwilio, Canllawiau Ymarferol i Awdurdodau Lleol a'r Heddlu'*, Rhifyn 2018, CIPFA

Atodiad A – Cynllun Gweithredol Archwilio Mewnol 2018/19[2]

Gwasanaeth / Adain	Teitl	Rheswm dros ei gynnwys	Graddfa Risg Gorfforaethol (Gweddilliol)	Cynllun Diwygiedig 2018/19	Nifer dyddiau gwirioneddol ar 31/08/18	Nodiadau / Lefel Sicrwydd	Targed / Dyddiad Gwirioneddol Adrodd i'r Pwyllgor
CORFFORAETH GYFAN							
Corfforaethol	Parhad Busnes	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C2 YM10	10			
Corfforaethol	Diwygio Lles	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C2 YM11	10			
Corfforaethol	Diogelu Corfforaethol	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C1 YM12	10			Rhagfyr 2018
Corfforaethol	CONTEST (Atal Terfysgaeth ac Atal Radicaleiddio)	Cofrestr Risg Gorfforaethol	E1 YM34	10			
Corfforaethol	Safonau Diogelwch Data y Diwydiant Cardiau Talu (PCIDSS)	Cofrestr Risg Gorfforaethol	D1 YM41	10			Chwefror 2019
Corfforaethol	Rheoli Risg	Proses newydd wedi'i gweithredu ym mis Hydref 2017. Meddalwedd 4Risk wedi'i gweithredu Medi 2018. Bydd yn ddibynnol ar Wiriad iechyd annibynnol gan ein hyswirwyr.	Amherthnasol	Amh	Amh		Chwefror 2019
Corfforaethol	Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol	Deddfwriaeth proffil uchel sy'n cael effaith sylweddol ar y ffordd mae'r Cyngor yn gweithio. Bydd yn destun adolygiad penodol gan Swyddfa Archwilio Cymru	Amherthnasol	5			

[2] Cofrestr Risg Gorfforaethol wedi'i chymeradwyo gan yr UDA 12/02/18

Gwasanaeth / Adain	Teitl	Rheswm dros ei gynnwys	Graddfa Risg Gorfforaethol (Gweddilliol)	Cynllun Diwygiedig 2018/19	Nifer dyddiau gwirioneddol ar 31/08/18	Nodiadau / Lefel Sicrwydd	Targed / Dyddiad Gwirioneddol Adrodd i'r Pwyllgor
Corfforaethol	Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant – gofynion Rhan 9	Deddfwriaeth proffil uchel sy'n cael effaith sylweddol ar y ffordd mae'r Cyngor yn gweithio. Estyniad gan LlC i weithredu cyllidebau wedi'u cyfuno	Amherthnasol	5			
Corfforaethol	Rheoli Risg Twyll	Gofyniad gan PSIAS	Amherthnasol	10			
ADNODDAU							
Adnoddau	Adennill a Dileu dyledion	Systemau Ariannol Allweddol – pryderon A151	Amherthnasol	15			
Adnoddau	Incwm	System Ariannol Allweddol – sicrwydd archwilio allanol	Amherthnasol	15			
Adnoddau	Cyflogres	System Ariannol Allweddol – sicrwydd archwilio allanol	Amherthnasol	15			
TRAWSNEWID							
TGCh	Archwiliad TG – Diogelwch Seibr	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C1 YM35	15			
TGCh	Archwiliad TG – Seilwaith TG	Cofrestr Risg Gwasanaeth	D2 T2	10			
AD	Recriwtio a Chadw	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C2 YM5	15			
RHEOLEIDDIO A DATBLYGU ECONOMAIDD							
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Rhaglen Ynys Ynni (yn cynnwys cynlluniau mawr megis Wylfa Newydd)	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C2/D2 YM15 YM19/20	10			
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwasanaethau Hamdden	Cofrestr Risg Gorfforaethol	B3 YM39	10			
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Gwasanaethau Hamdden – Llywodraethiant a Rheolaeth	Cais y Pennaeth Gwasanaeth – newidiadau strwythurol mawr	Amherthnasol	15		Wedi ei gario drosodd o 2017/18	Medi 2018

Gwasanaeth / Adain	Teitl	Rheswm dros ei gynnwys	Graddfa Risg Gorfforaethol (Gweddilliol)	Cynllun Diwygiedig 2018/19	Nifer dyddiau gwirioneddol ar 31/08/18	Nodiadau / Lefel Sicrwydd	Targed / Dyddiad Gwirioneddol Adrodd i'r Pwyllgor
PRIFFYRDD, GWASTRAFF A GWASANAETHAU EIDDO							
Priffyrdd	Gwasanaethau Parcio Ceir – Gorfodaeth	Arbrawf newydd mewn lle o 2017/18 gyda sefydliad allanol ar gyfer gorfodi rheolau parcio	Amherthnasol	15			
Priffyrdd	Trefniadau Monitro Contract Priffyrdd	Cais y Pennaeth Gwasanaeth	Amherthnasol	~~15~~ 10	10	Sicrwydd Rhesymol	Medi 2018
TAI							
Tai / Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	Datblygu Tai Cyngor	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C1 YM 42	15			
Tai	Sipsiwn a Theithwyr (Gofynion Deddf Tai 2014)	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C2/A4 YM36/37	10	0.25		
GWASANAETHAU OEDOLION							
Oedolion	Trefniadau Diogelu rhag Collid Rhyddid	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C2 YM32	~~15~~ 9	9	**Sicrwydd Rhesymol**	**Gorffennaf 2018**
Oedolion	Taliadau Uniongyrchol	Cais y Pennaeth Gwasanaeth	Amherthnasol	10	0.5	Wedi ei gario drosodd o 2017/18	Medi 2018
GWASANAETHAU PLANT							
Plant	Bwrdd Integredig Cyflenwi Gwasanaeth	Cofrestr Risg Gorfforaethol	C2 YM43	10			
DYSGU							
Dysgu	Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol (GDPR) – gweithredu mewn Ysgolion	Cofrestr Risg Gorfforaethol. Bydd yn ddibynnol ar Wiriad iechyd annibynnol gan ein hyswirwyr.	C2 YM38	Amh	Amh		
Dysgu	Adolygiadau Thematig Ysgolion Cynradd	Cais y Pennaeth Gwasanaeth	Amherthnasol	20	16	Wedi ei gario drosodd o 2017/18	Medi 2018

Gwasanaeth / Adain	Teitl	Rheswm dros ei gynnwys	Graddfa Risg Gorfforaethol (Gweddilliol)	Cynllun Diwygiedig 2018/19	Nifer dyddiau gwirioneddol ar 31/08/18	Nodiadau / Lefel Sicrwydd	Targed / Dyddiad Gwirioneddol Adrodd i'r Pwyllgor
ARDYSTIO GRANTIAU							
	Grant Rhentu Doeth Cymru	Anghenion Grantiau	Amherthnasol	10	10	**Sicrwydd Sylweddol**	**Gorffennaf 2018**
	Grant Gwisg Ysgol					**Sicrwydd Rhesymol**	**Medi 2018**
	Grant Gwella Addysg					**Sicrwydd Sylweddol**	**Medi 2018**
	Grant Datblygu Disgyblion					**Sicrwydd Sylweddol**	**Medi 2018**
	CYFANSWM ARCHWILIADAU			**299**	**46**		
DYDDIAU HEB EU RHAGLENNU Y GELLIR CODI AMDANYNT (CYNHYRCHIOL)							
	Gwaith Dilyn i Fyny	Nifer o adroddiadau sicrwydd cyfyngedig angen eu dilyn i fyny, yn cynnwys adrodd a gweinyddu 4Action		50	29.25		
	Gwaith Atal Twyll Cyffredinol, Menter Dwyll Genedlaethol, ymholiadau ac atgyfeiriadau			60	22.75		
	Cau gwaith y flwyddyn flaenorol			18.5	18.5		
	Ymgynghoriaeth Corfforaethol			60	21		
	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, yn cynnwys hyfforddiant i aelodau			40	5		
	Adolygiad Rheoli			40	5		
	Digwyddiadau Annisgwyl			0	0		

Gwasanaeth / Adain	Teitl	Rheswm dros ei gynnwys	Graddfa Risg Gorfforaethol (Gweddilliol)	Cynllun Diwygiedig 2018/19	Nifer dyddiau gwirioneddol ar 31/08/18	Nodiadau / Lefel Sicrwydd	Targed / Dyddiad Gwirioneddol Adrodd i'r Pwyllgor
	CYFANSWM			**269**	**117**		
DYDDIAU NAD OES MODD CODI AMDANYNT (DDIM YN GYNHYRCHIOL)							
	Risg ac Yswiriant			20	6		
	Gweinyddu Cyffredinol			40	15		
	Datblygiad Personol ac Adolygiad, Cyfarfodydd 121 a Thîm			30	4.25		
	Rheoli, yn cynnwys cysylltu ag Archwilio Allanol a pharatoi cynllun archwilio			40	21		
	Gwyliau, yn cynnwys blynyddol, statudol, arbennig a salwch			357	123.75		
	Hyfforddiant a Datblygiad staff, yn cynnwys sesiynau cynefino a gwersi Cymraeg			119	25		
	CYFANSWM			**606**	**195**		
	CYFANSWM ADNODD			**1174**			
	ADNODD SYDD AR GAEL			**1096**			
	DIFFYG O RAN ADNODD			**-77**			
	CYNHYRCHIANT			**49%**			